

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

po rozpoznaniu w sprawie **R.B.**
co do którego wydano wyrok łączny
w Izbie Karnej dniu 10 marca 2026 r.
na posiedzeniu bez udziału stron
żądania SSN P.K. o wyłączenie od udziału w sprawie o sygn. V KK 462/25
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

postanowił:

wyłączyć SSN P.K. od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. V KK 462/25.

UZASADNIENIE

W dniu 20 stycznia 2026 r. sędzia Sądu Najwyższego P.K. złożył oświadczenie podnoszące okoliczności uzasadniające jego zdaniem wyłączenie go od udziału w sprawie o sygn. akt V KK 462/25. Wskazał w szczególności, iż w wydaniu wyroku łącznego w sądzie pierwszej instancji brała udział SSO X.Y., z którą łączy go bliskie relacje towarzyskie, przejawiające się m. in. we wzajemnych odwiedzinach w miejscach zamieszkania i wspólnych wyjazdach wakacyjnych. Nadto, w postępowaniu przed sądem I instancji występował prokurator X.1 Y.1, z którym sędzia także pozostaje w stosunkach koleżeńskich. Powyższe okoliczności w ocenie sędziego mogą u przeciętnego członka społeczeństwa wzbudzić uzasadnione wątpliwości co do zachowania przezeń bezstronności przy rozpoznawaniu kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Znaczenie zagadnienia bezstronności sędziego jest podkreślane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W decyzji ETPCz z 5 stycznia 2017 r. Bodet v. Belgia, wskazuje się w szczególności na potrzebę stałej troski o to, aby w demokratycznym społeczeństwie sądy wzbudzały zaufanie u stron procesu. Zdaniem Trybunału, w tej mierze art. 6 ust. 1 Konwencji wymaga wprost, aby sądy były bezstronne. Wymóg zachowania bezstronności przejawia się przy tym w dwóch aspektach. Pierwszym jest brak przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń. Przyjmuje się istnienie domniemania takiej osobistej bezstronności do czasu przedstawienia dowodu przeciwnego. Sąd musi być również obiektywnie bezstronny, tj. dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze (por. postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2018 r., III KK 244/17, OSNKW 2018, Nr 3, poz. 26).

Należy podkreślić, że sformułowane przez sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. żądanie w przedmiocie wyłączenia ze składu orzekającego rozumieć należy jako jego oświadczenie wiedzy o podstawie wyłączenia z art. 41 § 1 k.p.k. Żądanie to nie stanowi bowiem w sensie ścisłym wniosku o jego wyłączenie, albowiem Kodeks postępowania karnego czynności te różnicuje (zob. D. Świecki (w:) B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, art. 42). Nie ulega przy tym wątpliwości, iż wyznaczony do rozpoznania konkretnej sprawy sędzia jest obowiązany zawiadomić o okoliczności mogącej uzasadniać jego wyłączenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., V KK 386/10, LEX nr 846185). Końcowa jednak ocena czy stanowi ona podstawę wyłączenia nie należy do informującego o niej sędziego, lecz do sądu weryfikującego jego oświadczenie, dokonującego obiektywnej kontroli zasadności żądania w konkretnym układzie faktycznym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 lutego 2016 r., SNO 82/15).

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, przy czym dotyczy to decyzji podejmowanych tak

wskutek wniosku strony, jak i w wyniku złożenia oświadczenia przez sędziego wyznaczonego do składu sądu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że należy ją rozumieć jako obiektywną bezstronność sędziego, w tym zarówno subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym, opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu (zob. uchwała SN z dnia 26 kwietnia 2007 r., I KZP 9/07, OSNKW 2007/5/39; wyroki SN: z 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08 oraz z 18 marca 2009 r., IV KK 380/08). Wątpliwość co do bezstronności sędziego powinna być w dostatecznie wystarczający sposób „uzasadniona”. Powodem wyłączenia sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. mogą być przykładowo sytuacje wskazujące na trwałe powiązania personalne między nim a stroną lub jej przedstawicielem typu: przyjaźń, niechęć, wrogość, zbieżność lub rozbieżność interesów. Do zastosowania art. 41 § 1 k.p.k. konieczne jest uprawdopodobnienie wystąpienia okoliczności, która z istoty swej ma charakter zagrażający bezstronności sędziego w ramach zewnętrze uzasadnionego przekonania (wyrok SN z 19 lipca 2017 r., V KS 7/17; wyrok SN z 25 lutego 2015 r., III KK 351/14).

Nie ulega wątpliwości, że analiza okoliczności mających wpływ na ocenę możliwości postrzegania sądu przez strony lub innych obserwatorów procesu jako niezależnego obejmuje co do zasady relacje pomiędzy sędzią, jako arbitrem, którego bezstronność musi pozostawać poza jakimikolwiek obiektywnie postrzeganym podejrzeniem, a stroną tego postępowania. Istotą instytucji wyłączenia sędziego jest przecież dbałość o to, aby w przekonaniu postronnych osób sąd był postrzegany jako orzekający w oparciu wyłącznie o zgromadzony materiał dowodowy i przepisy prawa, a nie czynniki pozaprocesowe, jak na przykład sympatia czy antypatia do jednego z uczestników.

Choć więc kluczowe z punktu widzenia oceny sprawy okoliczności podniesione przez SSN P.K. dotyczą zasadniczo bliskich jego relacji z sędzią zasiadającą w składzie sądu I instancji, a nie ze stroną postępowania (okoliczności dotyczące osoby prokuratora nie stanowiłyby podstawy do wyłączenia wobec nieprzedstawienia ich ponadstandardowego natężenia), to jednak pozwalają na

stwierdzenie, że w oczach postronnego obserwatora w tej sprawie mogłyby powstać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności tego sędziego Sądu Najwyższego.

Otóż dotyczący skazanego R.B. wyrok łączny Sądu Okręgowego w Gdańsku zaskarżony został apelacją przez jego obrońcę, wnioskującego o wymierzenie przez sąd *ad quem* kary łagodniejszej, bądź uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację w tej sprawie wywiódł Prokurator Generalny, a wskazując na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., co miało zaistnieć na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, domaga się uchylenia wyroków obu instancji i umorzenia postępowania w zaskarżonej części. Niewątpliwie zatem Sąd Najwyższy rozpoznający kasację ocenić będzie musiał prawidłowość procedowania sądów obu instancji, szczególną wagę przykładając do postępowania pierwszoinstancyjnego. Ma to znaczenie również i w tym kontekście, iż skazany wyrokiem łącznym R.B. w korespondencji kierowanej do Sądu Najwyższego kwestionuje zasadność wniesionej kasacji.

W wydaniu wyroku w sędzie *a quo* brała udział sędzia X.Y. Z oświadczenia sędziego P.K., stanowiącego podstawę procedowania w niniejszej sprawie, wynika zaś, że z sędzią tą łączą go bliskie kontakty o charakterze towarzyskim. Zgodzić się należy z autorem żądania, że wskazane przezeń okoliczności przekraczają poziom „zwykłej znajomości”, a przy tym tak w odbiorze społecznym, jak i u stron postępowania, opisane relacje mogą wywołać uzasadnione wątpliwości co do zdolności sędziego P.K. do bezstronnego rozpoznania sprawy, niezależnie od rzeczywistego stanu rzeczy. Czy to skazany, czy to Prokurator Generalny, czy to wreszcie inna osoba zainteresowana przebiegiem postępowania kasacyjnego, mogą powziąć uzasadnione wątpliwości czy skład Sądu Najwyższego z udziałem sędziego P.K. będzie w realiach tej sprawy bez cienia wątpliwości sądem bezstronnym z uwagi na (choćby jedynie teoretyczne) rozważania co do możliwości zachowania niezbędnego obiektywizmu w urzędowej ocenie działania osoby, z

którą utrzymuje się bliskie prywatne kontakty. Powyższe zaś ustalenie skutkować musi wyłączeniem tego sędziego od udziału w sprawie.

Tym samym Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

Adam Roch

[WB]

[r.g.]